

UTREDNING

SNØSKUTERLØYPE

Finndalsløypa med
sammenkobling til
løypenettet i Målselv
kommune

Balsfjord kommune

wsp

Rapport

Tittel: Utredning av Finndalsløypa – Omgjøring til rekreasjonsløype og sammenkobling til løypenettet i Måls- elv.					
Oppdragsgiver Balsfjord kommune	Forfattere Arne Sundheim i samarbeid med ressurser i Balsfjord kommune				
Oppdragsleder Arne Sundheim, WSP Norge AS	Oppdragsnr. 11121001	Rapport nr.: 1	Rev.nr: 4	Dato: 16.11.2020	Ant.sider: 21

Innhold

Sammendrag	3
1 Ny motorferdselslov	4
1.1 Bakgrunn i Odelstingsproposisjon	4
1.2 Hjemmel i lov og forskrift	4
1.3 Forutsetninger	4
1.4 Overordnede regler	5
1.5 Klageadgang	5
1.6 Nye føringer fra departementet 2017	5
1.7 Hjemmelsgrunnlag	6
1.8 Næringsløype	7
2 Ansvarsforhold	8
2.1 Driftsavtale	8
2.2 Informasjon om løypenettet	8
2.3 Parkering ved løypestart	8
2.4 Infrastruktur i løypene	8
3 Dagens løypetrasé og forslag til sammenbinding	9
4 Premisser og hensyn	10
4.1 Verneområder og forelåtte verneområder	10
4.2 Friluftsliv	10
4.3 Støy	12
4.4 Naturmangfold	13
4.5 Vurderinger mot naturmangfoldsloven §§ 4, 5, 8-12	15
4.5.1 NML §§ 4 og 5 Forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter	15
4.5.2 NML § 8 Kunnskapsgrunnlaget	15
4.5.3 NML § 9 Føre-var-prinsippet	15
4.5.4 NML § 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning	16
4.6 Kulturminner og kulturmiljø	17
4.7 Reindrift	18
4.8 Grunneiertillatelse	19
4.9 Skred og sikkerhet	19
5 Håndhevelse	21

Sammendrag

Balsfjord kommune har i dag en snøskuterløype – Finndalsløypa – som er opprettet og godkjent etter tidligere motorferdsellov. Løypa starter ved Harkinn i Tamokdalen og går inn Finndalen til Finndalsvatnet, ca. 11 km.

Løypa ble fastsatt gjennom forskrift av fylkesmannen i Troms 15. desember 1998.

Løypa ble i 1995 utredet for utvidelse fra Balsfjord kommune, men ble ikke godkjent av fylkesmannen, da det ikke var hjemmel i lov og forskrift som hjemlet denne muligheten.

Ny motorferdselslov ble vedatt i 2015, og loven gir kommunene adgang til å fastsette rekreasjonsløyper. Dette innebærer at det kan opprettes løyper for allmenheten til «fritidsskjøring»

Dagens godkjente løype

med snøskuter etter bestemte vilkår fastsatt i kommunal forskrift. Tidligere løyper som er opprettet etter gammel forskrift, må utredes og fastsettes etter ny forskrift innen 21.6.2021, ellers faller de bort.

Kommunestyret i Balsfjord vedtok i kommunestyresak 29/19 den 30.4.2019 å gjennomføre et forprosjekt for nye rekreasjonsløyper, med fokus på å prioritere Finndalsløypa med tilkobling til løypenettet i Målselv. Målselv kommune har også vært initiativtaker til å etablere et løypenett med sammenkobling til nabokommunene Balsfjord og Storfjord. Løypenettet i Målselv med trasè fra Rostadalen opp Tverrelvdalen er nå godkjent frem til kommunegrensa til Balsfjord i Dopparskaret. Lengden på sammenbindingstraséen er 1,3 km på Balsfjord kommune side av kommunegrensa.

Det er også gjort en ROS-analyse knyttet til etablering av løypa. Denne er et vedlegg til utredningsrapporten.

1 Ny motorferdselslov

1.1 Bakgrunn i Odelstingsproposisjon

Ny lov om motorferdsel i utmark ble vedtatt av Stortinget 19. juni 2015. Fra tilrådingen fra klima- og miljødepartementet sakses følgende sitat:

«Gjennom forslagene i proposisjonen følger Regjeringen opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 549 (2013–2014) jf. Innst. 309 S (2013–2014), der Stortinget ber regjeringen snarest mulig legge fram forslag til endring av lov om motorferdsel i utmark og vassdrag som sikrer lokal forvaltning innenfor tydelige, nasjonale retningslinjer innført i loven. Forslagene i proposisjonen bygger i stor grad på forslaget som departementet sendte på høring 10. juli 2014.»

1.2 Hjemmel i lov og forskrift

Kommunens hjemmelsgrunnlag til å treffe vedtak om kart og bestemmelser for snøskuterløyper er lov om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven) §4a. Kommunestyret eller annet folkevalgt organ som kommunestyret bestemmer, kan fastsette snøskuterløyper for kjøring med snøskuter på vinterføre med bakgrunn i bestemmelsene gitt i forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag (motorferdselforskriften) §4a innenfor reglene som følger av kommunens vedtatte forskrift som foreslås utlagt til høring.

Ihht. motorferdsellovens §1 er lovens formål å «ut fra et samfunnsmessig helhetshensyn å regulere motorferdselen i utmark

og vassdrag med sikte på å verne om naturmiljøet og fremme trivselen.» Av lovens forarbeider fremgår det at begrepet naturmiljø skal forstås i videste betydning.

Det omfatter både naturlandskap med mark, planteliv, dyreliv og andre miljøverdier som ren luft, rent vann, landskap samt stillhet og ro. Formuleringen «fremme trivselen» innebærer at loven også tar sikte på å tilgodese rekreasjonsverdier, friluftsliv og naturopplevelser.

1.3 Forutsetninger

Etablering av snøskuterløyper krever medvirkning, samarbeid, offentlighet og informasjon. Kommunen må finne løsninger/unngå konflikt med hensyn som skal tas og utrede løypens virkninger på influensområdet før det kan treffes vedtak om snøskuterløyper.

- Alle grunneiere må ha gitt eksplisitt samtykke
- Avklaring og dialog med reindriftsnæringen
- Vurdere løypene mot kartlagte og verdsette friluftslivsområder
- Vurdering mot naturmangfoldloven samt kulturminner og kulturmiljø.
- Når det gjelder kulturminner vil kulturminnemyndighetene kunne kreve befaring i områder med sannsynlighet for kulturminner, til kostnad som kommunen må betale.
- Vurdere løypenes virkning for naturmangfoldet
- Vurdere støy i forhold til bolig- og hytteområder samt støy i forhold til friluftsliv
- Sikkerheten for de som kjører og andre (ROS - analyse). Det vises til eget vedlegg «ROS-analyse Finndalsløypa.»
- Skredfare
- Landskaps- og kjøreforhold

Gjennom iverksettelse av lovforslaget har kommunene i etterkant opplevd betydelige

utfordringer i å få gjennomslag for fastsetting av nye løyper og omgjøring av eksisterende løyper til rekreasjonsløyper. Rammene rundt den nye loven oppfattes av flere kommuner svært byråkratisk, spesielt i forhold til omgjøring av tidligere godkjente løyper til rekreasjonsløyper.

Alle tidligere godkjente løyper må utredes på nytt og godkjennes innen 21.06.2021, dersom ikke faller de bort.

Det har vært flere avklarende runder mellom kommuner og Fylkesmann, med Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet om hvor omfattende utredning og omgjøring av eksisterende løyper skal være. Svarene er entydige; det er de samme krav revidering av eksisterende løyper som det er for å opprette nye løyper. Bakrunnen for dette er bl.a. flere lovendringer i perioden fra dagens løyper ble fastsatt frem til nå, som ikke hadde virkning den gang.

1.4 Overordnede regler

Selv om motorferdselsforskriften §4a legger til rette for en viss åpning for motorisert ferdsel til fornøylesformål, er det fortsatt et mål å begrense motorferdsel mest mulig. Motorferdselloven gjelder fortsatt for all annen ferdsel i utmark og vassdrag. Det gis ikke tillatelse til etablering av løyper for ATV eller andre motoriserte kjøretøy bortsett fra snøskuter. Kjøring i løypene er ikke tillatt etter 5. mai. I sentrale områder for kalving og flytting av rein skal løypene være stengt etter 25. april. Løypene skal ikke kreve terrenginngrep men mindre tiltak som små bruer der hvor det er nødvendig for å ivareta sikkerheten defineres ikke som terrenginngrep.

Løypene kan ikke legges i verneområder eller forslåtte verneområder. Kommunen kan ikke dispensere eller på en annen måte gjøre unntak fra bestemmelsene om snøskuterløyper som den har vedtatt. Løypene vil ikke være dispensasjonsgrunnlag for hyttekjøring el.

Forskrift om kjøring med motorvogn i terrenget og på veg ikke åpen for alminnelig ferdsel gjelder.

1.5 Klageadgang

Kommunestyrets vedtak om snøskuterløype kan påklages av grunneiere og rettighetshavere til eiendommer i løypenes influensområde, Sametinget og berørte reinbeitedistrikt samt organisasjoner hvis interesser blir berørt av snøskuterløypene, nabo-kommuner og berørte statlige og regionale organer. Klagen kan rettes til fylkesmannen. Muligheten til å klage på kommunens vedtak om snøskuterløyper følger av motorferdselsforskriften §4a åttende ledd. Forvaltningsloven kapittel VI gjelder. Fristen for å klage er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part. Siden det bare er deler av plan- og bygningsloven som gjelder for fastsetting av snøskuterløyper, gjelder bl.a. ikke innsigelsesinstituttet og erverv-/ekspropriasjonsreglene.

Kommunene Bardu og Målselv har opplevd mange klager i deres prosess på å få godkjent løyper.

1.6 Nye føringer fra departementet 2017

Som en følge av mange prinsipielle problemstillinger som rettskildene og veiledningsmaterialet ikke gav klart svar på, ba Fylkesmannen i Troms i brev av 22.8.2017 til Klima- og miljødepartementet om en lovtolkning. Svaret fra departementet er gitt i brev av 4. oktober 2017 til alle fylkesmennene i Norge, og kan oppsummeres slik:

- Bakgrunnen for endringer i motorferdselloven var et ønske om kommunal forvaltning av motorferdsel i

utmark, og økt kommunalt ansvar og råderett i eget lokalmiljø.

- Dette tilsier at Fylkesmannen generelt skal være tilbakeholden med overprøving av kommunale vedtak om snøskuterløyper.
- Endringer i forvaltningsloven trer i kraft 1.1.2018, som pålegger statlige organer å legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyret i saker om kommunens frie skjønn, noe som tilsier at Fylkesmannen generelt skal være tilbakeholden med overprøving av kommunale vedtak om snøskuterløyper.
- Bare der kommunens vektning av de ulike hensynene er klart uforholdsmessig – for eksempel der kommunen har sett bort fra de hensyn loven sier den skal vektlegge, eller avveiningen ut fra den konkrete situasjonen fremstår svært urimelig i disfavør disse hensynene, er det etter departementets syn grunnlag for å oppheve vedtaket.
- Kommunen kan i utgangspunktet legge løyper i viktige friluftsområder, dersom kommunen etter en konkret vurdering finner at det foreligger andre hensyn som er så tungtveiende at friluftslivet må vike.
- En konflikt av hensyn til friluftsliv, eller noen av de andre angitte hensynene (naturmangfold, bolig- og hytteområder, landskap, kulturminner og kulturmiljø, samt sikkerhet) vil normalt ikke i seg selv være grunnlag for å oppheve vedtaket.
- I de aller fleste tilfellene vil vurderingene av om det er grunnlag for å oppheve vedtaket bero på om kommunen har gjort en saklig og forsvarlig vurdering og avveining av de ulike hensynene mot hverandre, herunder vurdert mulighetene for

avbøtende tiltak og mindre konfliktfylte løsninger.

Det er nødvendig å se begge brevene i sammenheng for å dra ut departementets konklusjoner. Det er spørsmål og problemstillinger fra fylkesmannen, som departementet svarer på.

Bardu kommune har vunnet gjennom vedrørende Fylkesmannen i Troms- og Finnmark sin klage på Leinaløypa med henvisning til disse føringene. Fylkesmannen i Nordland stadfestet Bardu kommunes vedtak, og la vekt på at kommunen gode utredning, avbøtende tiltak, og at FM har valgt å legge vekt på kommunens argumentasjon og lokal forvaltning. Det samme gjelder løypene i Målselv kommune.

1.7 Hjemmelsgrunnlag

Departementet har tydeliggjort at kommunen skal treffe et vedtak etter motorferdselloven, ikke som planvedtak etter plan- og bygningsloven. Imidlertid har både departementet og fylkesmannen presisert at verkøyene som skal benyttes i stor grad tilsvarende en KU-utredning. Etter forskriftens § 4a er vedtaksmyndigheten lagt til kommunestyret. Saksbehandlingen skal følge de alminnelige saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven kapittel VII om forskrifter. Det er svært viktig å være klar over endringen som er kommet i Forvaltningsloven 01.01.2018 med vektlegging av det kommunale selvstyret, se kap. 1.2.

Fordi snøskuterløyper innebærer arealdisponering som berører et bredt spekter av til dels motstridende interesser, skal plan- og bygningslovens bestemmelser om høring i § 11-14 og kunngjøring i § 12-12 fjerde og femte ledd gis tilsvarende anvendelse for kommunens saksbehandling. De ulike hensynene som skal vurderes berører mange

øvrige lover. De viktigste er naturmangfoldloven, reindriftsloven, kulturminneloven og friluftsløven. Støyforskriften er også viktig. Denne kombinasjonen av mange lover og temaområder kan stå i motstrid til hverandre, og gjør utredningene omfattende.

1.8 Næringsløype

I merknaden til forskriften § 4a, 4. til 6. punktum, går det frem at kommunen også kan fastsette andre bestemmelser om bruken av løypene, for eksempel om bruk til bestemte formål eller grupper, eller bestemmelser om betaling. Herunder kan en bestemme at en løype kun skal benyttes til næringsformål, og lukkes for allmen rekreasjonakjøring. Bardu kommune har eksempelvis slike løyper til næringsaktører som driver villmarksturisme ved Leinavann.

Slike bestemmelser må imidlertid ikke stride mot andre rettsregler (for eksempel prinsippet om ikke-diskriminering i EØS-avtalen). Rammene for adgang til brukerbegrensning følger i all hovedsak av annet regelverk enn motorferdselregelverket, først og fremst EØS-avtalen og prinsippet om ikke-diskriminering. Det er den enkelte kommunes ansvar å sørge for at den ikke innfører ordninger som bryter med EØS-retten eller annet regelverk.

Balsfjord kommune foreslår en slik lukket næringsløype til turistaktørene ved Camp Tamok.

Bilde Lyngsfjord Adventure

2 Ansvarsforhold

Balsfjord kommune er løypeeier og vil ha det overordnede ansvaret for drift, skilting og merking av trasé. Kommunen kan sette ut det praktiske arbeidet til lag/organisasjoner gjennom driftsavtale. Kommunen skal føre tilsyn med løypenettet og dens representant(er) vil bestemme når løypen skal være åpen og på hvilken måte åpning/stengning skal foregå.

2.1 Driftsavtale

Avtalen skal avklare det rutiner, ansvarsområder og hvilke personer som gjøres ansvarlige samt tydeliggjøre det økonomiske forholdet rundt driften. Av avtalen bør det fremgå hvem som kan bruke snøskuter for å klargjøre løypene for åpning.

2.2 Informasjon om løypenettet

- Løpende informasjon om kommunal forskrift, åpningstider samt reglement for bruk av løypen, oppdatert sporlogg og kart over løypene skal publiseres på kommunens hjemmeside.
- Ved løypens startsted skal det settes opp informasjonsskilt med løypekart, reglement og kommunal forskrift og annen relevant info.
- Gjennom informasjonen som gis vil det være viktig å appellere til brukere av løypen og andre ferdende i og rundt løypenettet slik at dem tar sin del av ansvaret for å dempe risikoen for uønskede hendelser/ulykker.

2.3 Parkering ved løypestart

Tilrettelegging av infrastruktur løypestart innebærer at den etablerte parkeringsplassen brøytet for snø og tilstrekkelig rom for biler med tilhenger, hundekjørere, busser, avfallscontainere mv. Parkeringsområdene skal være godt skiltet og fartsgrensen i området bør være dempet slik at faren for ulykker minskes der det er uoversiktlig.

2.4 Infrastruktur i løypene

Infrastruktur fra løypestart innebærer god skilting og opplysning som viser vei opp og ned fra fjellet. Løypene skal merkes slik som kommunen angir at merkingen skal være. Balsfjord kommune tar utgangspunkt i Statens vegvesens veiler for fysisk sikring av snøskuterløyper. Underveis og skilting ved endring av fartsgrenser, hindringer samt løypekryss og andre forhold som brukerne bør gjøres oppmerksomme på

Merkingen gjøres for å ivareta brukernes sikkerhet og miljøhensyn. Ved å kjøre gjennom merket løype skal brukeren være sikker på at hun/han kjører i sikker trase. Merkingen bidrar til å tydeliggjøre til den visuelle linjeføringen av løypene slik at brukerne bedre kan bedømme avstand og terrengkontraster samtidig som merkestikker viser vei i mørke og dårlig vær.

Skilting i løypene utføres med utgangspunkt i de til enhver tid gjeldende retningslinjer som gis av Statens vegvesen. Før løypen kan åpnes skal kommunen ha utarbeidet skiltplan og løypen være skiltet iht. skiltplan. Alle kryss bør ha skilt som angir retninger og avstander slik at det ikke er tvil om man kjører opp eller ned fra fjellet eller distanse til neste sted.

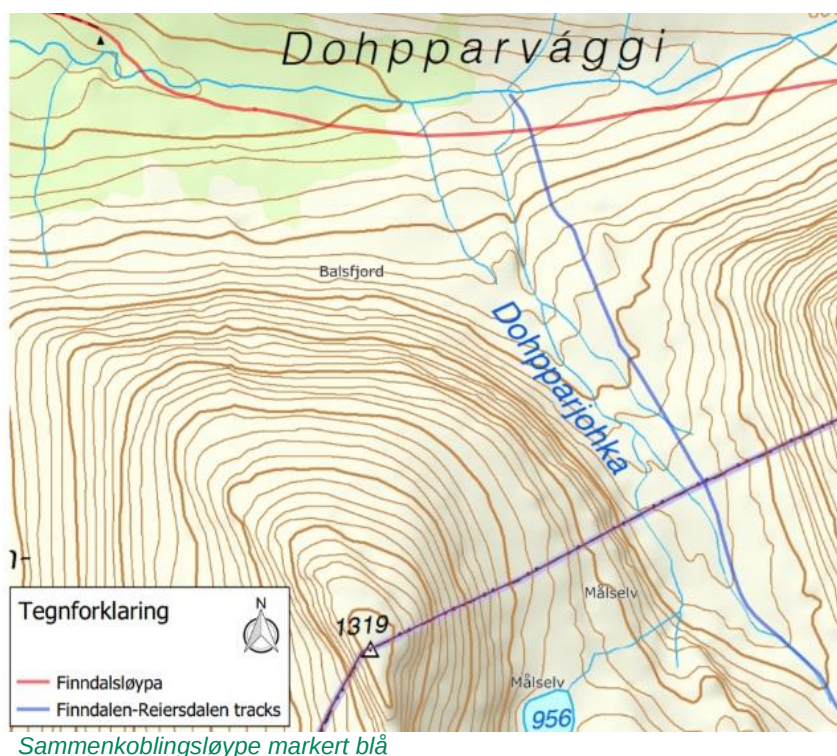
3 Dagens løypetrasé og forslag til sammenbinding

Kartet viser dagens løype som ble fastsatt gjennom forskrift av fylkesmannen i Troms 15. desember 1998. Denne må revideres innen 21.06.2021, dersom ikke opphører den.

Det er en del aktører som tenker videre sammenkobling mot løypene i Storfjord kommune, som igjen er koblet til finsk og svensk løypenett gjennom grensepassering på Kilpisjärvi. Om dette blir en realitet er det knyttet usikkerhet til.

I tillegg skal løypa utredes for sammenkobling mot løypenettet i Målselv kommune. I forbindelse med kartlegging av nye løyper i Målselv, ble det i 2017 kjørt trasé med GPS-logging fra Tverrelvdalen i Målselv, gjennom Dopparskaret ned til Finndalsløypa. Avstanden fra kommunegrense til Finndalsløypa er 1,3 km. Løypene i Målselv ble fastsatt av kommunestyret våren 2019. Løypa som går opp Tverrelvdalen ble påklaget til Fylkesmannen, men denne klagen ble avvist, jf. brev fra FM dater 16.6.2020. Løypa i Målselv er da godkjent frem til kommunegrensa til Balsfjord.

Sammenkoblingsløype markert blå

4 Premisser og hensyn

Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag, § 4a lister opp de premisser og hensyn som skal redegjø-

Premiss: 6.ledd

«Før kommunen sender forslaget til løyper på høring skal den utrede virkningen løypene vil ha for friluftsliv og naturmangfold i influensområdet, samt kartlegge og verdsette friluftslivsområdene der løypene planlegges og vurdere betydningen av disse område-ne opp mot øvrige friluftslivsområder i kommunen.»

res for ved utredning av løyper. Disse er gjennomgått i den videre utredning. Det er også viktig å fremheve at Balsfjord kommune ser på snøskuterløyper for fornøyelseskjøring som et supplement til det tradisjonelle friluftslivet, selv om den offentlige definisjonen av friluftsliv ikke tar inn i seg motorisert friluftsliv. Dette er forankret i føringene i lovforslaget med lokal forvaltning av motorferdselsloven.

Kommunene skal utrede virkningene løypene har for friluftsliv og naturmangfold i influensområdet. Med influensområdet menes området som blir påvirket av at snøskuterløyper etableres, for eksempel det området som blir påvirket av støy. Det er ikke bare virkningene på friluftsliv og naturmangfold i selve snøskuterløypene som i denne sammenhengen er relevant, men også virkninger for områder utenfor løypene som blir berørt.

4.1 Verneområder og forelåtte verneområder

Kommentar: Foreslåtte løyper ligger ikke i slike områder.

Premiss 4. ledd § 4a:

«Løypene skal ikke legges i verneområder, foreslåtte verneområder eller nasjonale villreinområder.»

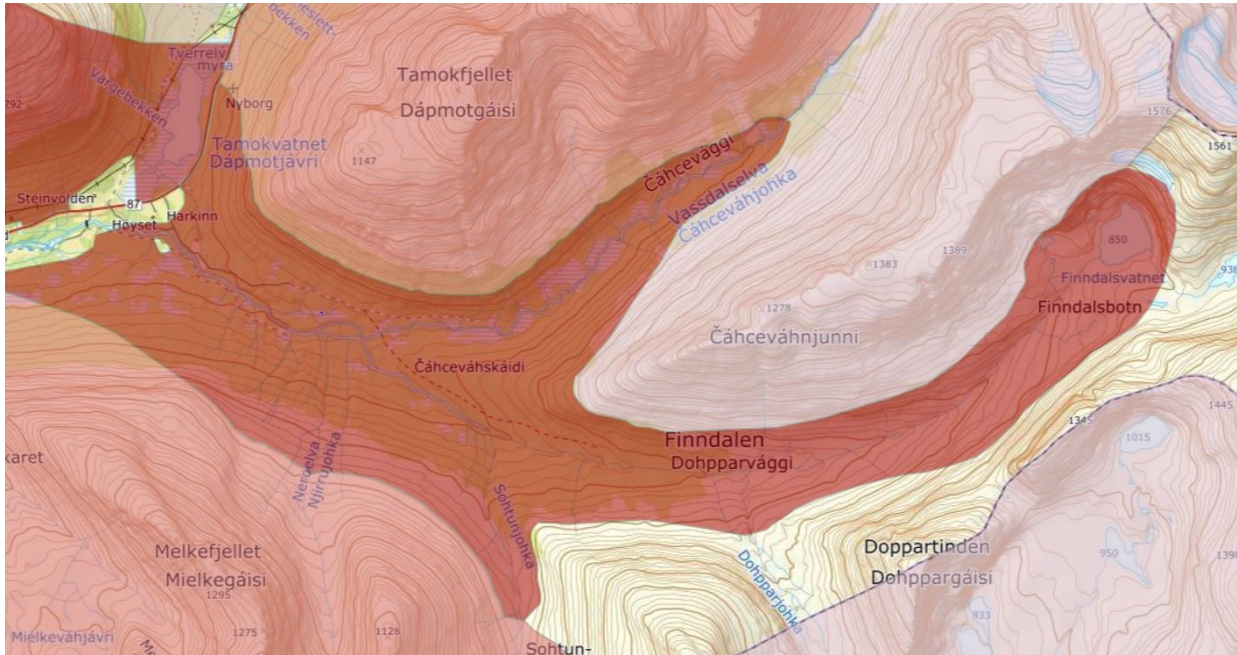
4.2 Friluftsliv

Balsfjord kommune har gjort en kartlegging og verdsetting av viktige friluftsområder i 2016. Kartlegging og verdsetting er utført etter nasjonal standard utarbeidet av Miljødirektoratet, og kartleggingen av friluftslivs-områder er gjort uten å vurdere friluftslivs-interesser mot andre interesser. Slik offentlige definisjonen av friluftsliv er tar den ikke inn i seg motorisert friluftsliv. Området er kategorisert som et svært viktig friluftsområde med tilrettelegging. Det er spesielt i forhold til støy/ det stille rom at skuterløyper kan komme i konflikt med friluftsinnteresser. Men i Finndalen-Vassdalen er det dokumentert i friluftskartleggingen at det er skuterløype, og det har ikke vært noen konflikter mellom skuterferdsel og skigåere gjennom de årene det har vært løype.

Områdebeskrivelse av Finndalen er slik:

«Dette område langs med Finndalselva og Vassdalselva er et svært populært friluftslivs-område. Her er en god del jakt, bærplukking, turgåing både på beina og på ski, terrengsykling, samt fiske i spesielt Finndalsvatnet lengst i øst. Innerst i dalen står en åpen hytte, Finndalshytta, som er godt besøkt hele året. Hytta er privateid, men ved-

Utredning snøskuterløype - Finndalsløypa

likeholdes av lokalbefolkningen ved "Finndalsløypa velforening". Barnas turlag arrangerer jevnlig turer i området og det er generelt et populært område for barnefamilier. Det går en traktorveg som går over i godt etablerte stier fra Harkinn til Finndalen og Vassdalen. Stiene er også egnet for terrengsykkel. I området finnes den eneste godkjente skuterløypen i Balsfjord kommune. Lyngsfjord Adventure er en stor reiselivsaktør i området, som arrangerer blant annet nordlysturer og rein- og hundsledeskjøring med overnatting i dalen. Lyngsfjord Adventure har også Camp Tamok i området med lavvoer, hytter og soveplasser som leies ut sommerstid. Lyngsfjord Adventures kjører også opp skiløyper inn til Finndalshytta i påsketider. Området blir besøkt av folk fra hele verden. Generelt er det svært mange finlendere som bruker Tamokdalen, særlig i vintersesongen. Trenden er bratt økende, og ofte ser man mest finske biler parkert langs veiene. Svensker begynner og å få øynene opp for området, i tillegg til et ekspanderende regionalt toppturmiljø. Terrengsykling, fatbiking og skyrunning er økende trender. Finndalen er videre porten mot store fjellvidder og vann langs riksgrensen. Her gikk ferdselsårer for folk bosatt i Tamokdalen mot disse områder, hvor de

fisken vinterforsyning av røye i blant annet Moskvatnet og Leirvatnet. Folk brukte også Finndalen og Trollelvskaret da de rømte fra krigen. Disse gamle ferdselsårer har begrenset bruk i dag, men området er lettgått og har stor potensiale som et flott turområde. Det er mye rein i området.»

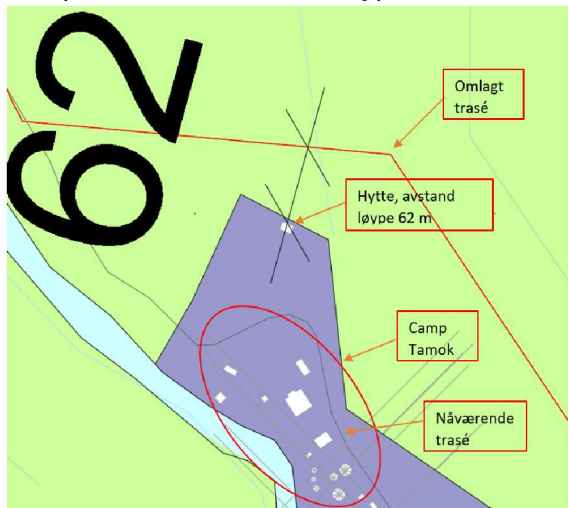
Balsfjord kommune har kun denne ene skuterløypa, og ved utvidelse av traséen er den nye traséen kun 1,3 km innen Balsfjord kommunes grenser. Dette innebærer at det er mange friluftsområder og skiområder som det ikke er skuterferdsel i. Ved at kommunen holder så stor andel av kommunen fri for snøskutertrafikk, er det tatt tilbørlig hensyn til det ikke motoriserte friluftsliv. For de som søker stillhet og ro vil det med bakgrunn i dette være rikelige områder å oppleve dette i. Det kan for øvrig opplyses at Finndalshytta ikke lenger eksisterer, da den brant ned for noen år siden.

4.3 Støy

Premiss: 5. ledd

«Ved fastsetting av løypene skal kommunen ta særskilt hensyn til støy og andre ulemper for friluftslivet. Kommunen skal også ta hensyn til naturmangfold, bolig- og hytteområder, landskap, kulturminner og kulturmiljø og sikkerheten for de som kjører og andre.»

Forskriften stiller krav om at kommunen skal ta hensyn til bolig- og hytteområder. Minsteavstanden til boliger, hytter og annen støyfølsom bebyggelse er satt til 60 meter. Miljødirektoratet anbefaler at løyper ikke fastsettes nærmere enn 60 meter, med mindre det foreligger spesielle forhold som tilsier at det er forsvarlig og ikke til ulempe for bolig- og hytteiere. Som kartet viser er løypa tilpasset og lagt utenfor hytte og camp Tamok i starten av løypa.

Omlagt trasé med hensyn til støy

Vi viser her også til Multiconsult sin støyrapport¹ som er utarbeidet for Miljødirektoratet, der redusert fartsgrense til 20 km/t vil redusere minsteavstand mellom løype og bebyggelse til 35 meter. Dette er godkjent av Fylkesmannen i Målselv-løypa.

¹ «Videreutvikling av veileder om støy og planlegging av snøskuterløyper.» Multiconsult 28.6.2017

Gjennom Miljødirektoratets støyveileder har Klima- og miljødepartementet gitt føringer som tilsier at kommunene ikke bør legge løyper i friluftslivsområder som er kartlagt som svært viktige eller viktige for vinterfriluftslivet. Store sammenhengende vinterfriluftsområder bør også holdes fri for snøskuterløyper. Føringerne framkommer av merknadene gitt til forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag. Kartleggingen av friluftslivsområder skal gi kommunene et godt grunnlag for å unngå å legge løyper i slike områder.

Kommunene bør også unngå å legge løyper slik at svært viktige og viktige vinterfriluftslivsområder reduseres i omfang og kvalitet. Løyper bør derfor ikke legges så tett opp til viktige friluftslivsområder at disse berøres av støy og forstyrrelser fra snøskutere.

Situasjonen for kommunene i nord at de aller fleste svært viktige og friluftsområder er der det også er snøskuterløyper. Dette er en kombinasjon som har vist seg lite konflikthyllt over år, da snøskuter og tradisjonelt friluftsliv kan leve side om side. Slik har det også vært i Finndalen.

For øvrig er støyfrie el-skutere på veg inn i markedet, og dette kan være et alternativ.

4.4 Naturmangfold

Naturmangfoldloven kom i 2008, og er en

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)

«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.»

- § 9: Føre-var-prinsippet
- § 10: Økosystemtilnærming og samlet belastning
- § 11: Kostnadene ved miljøforringelse
- § 12: Miljøforsvarlige teknikker

I forhold til kunnskapsgrunnlaget er Rovbase den sikreste datakilden, hvor registreringene er stadfestet av SNO. Ut fra DNA-registreringene i Rovbase (se kart) er det i influensområdet 9 jerveobservasjoner de seneste 10 år, samt en bjørneobservasjon.

Det er gitt tilgang til database untatt off. for de 4 store rovdyrene, og hekke-/hilokaliteter for rødlistende arter som fjellrev, ørn, snøugle og hubro mv. Det finnes observasjon av hekkelokalitet ørn, sist stadfestet

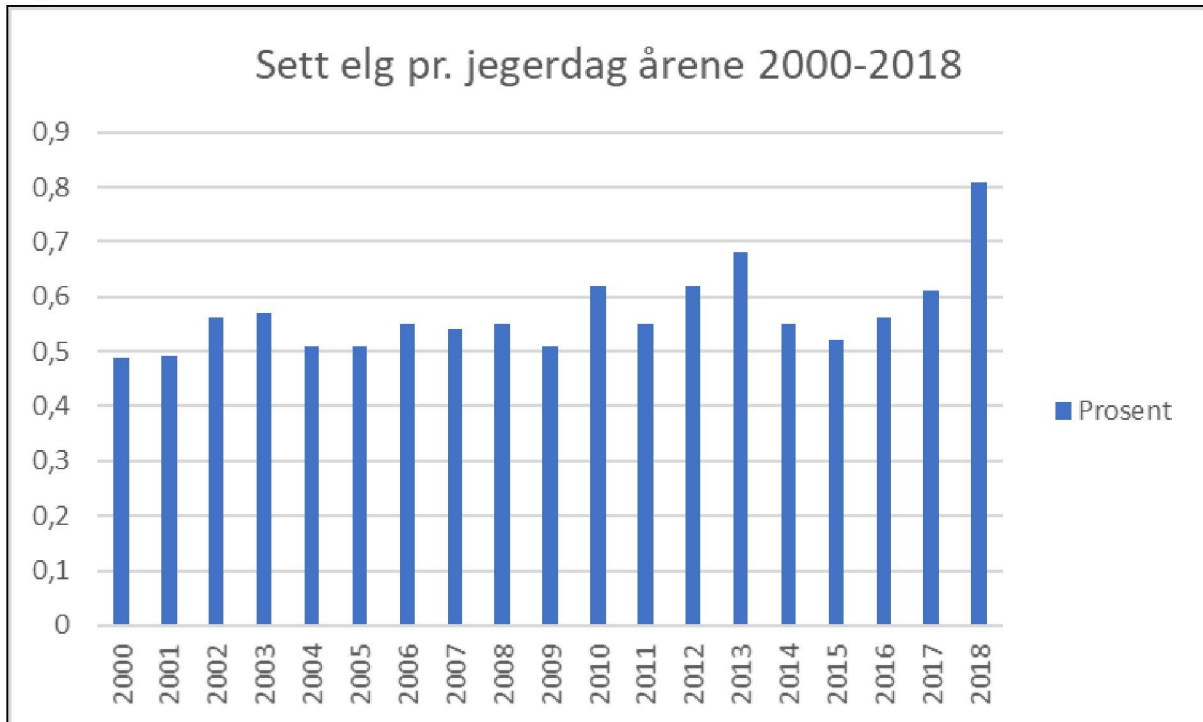

av de lovene som gjør at tidligere løyper etablert før dette årstallet må utredes på nytt. For alle saker som berører naturmangfold følger det av naturmangfoldlovens § 7 at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i saken.

obeservert 2005. Disse har en sårbar periode januar – mai, og anbefalt varsomhetsone er 1500 m. Hekkelokaliteten som er registrert er i en slik avstand til skutertraséen, og i en høydeforskjell som vurderes til ikke å bli påvirket av skuterferdsel.

Det er gjort en enkel vurdering om elgbe-standen er påvirket av økt aktivitet i Finn-dalen, både av turistaktivitet og motorfer-sel og friluftsliv. Det er ingen avgrenset statistikk for Finndalen, men for Midtre og Nedre Tamok. Felt elg pr. jegerdag er et målesystem som kan vise en relativ utvik-ling i bestandsstørrelse over tid.

Sett elg pr. jegerdag var frem til 2018 også en måte å vurdere bestandstettheten på. Som det går frem av begge tabellene er det en jevn stiging i bestandstettheten, og ingen indikasjoner på at elgbestanden blir påvirket av økt aktivitet i dette området.

4.5 Vurderinger mot naturmangfoldsløven §§ 4, 5, 8-12

4.5.1 NML §§ 4 og 5 Forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter

Balsfjord kommunes forslag til løypetraséer berører ikke forekomster av viktige eller utvalgte naturtyper. I løypenes influensområdet er forringelse av forvaltningsmålene for arter nærmere vurdert. Balsfjord kommune vurderer at bruk av de foreslåtte snøskuterløypene i lokal forskrift gjør det mulig å nå forvaltningsmålene for arter innenfor kategoriene storvilt og småvilt som er utbredt i influensområdet. Konsekvensen av løypene kan være at enkelte arter gradvis vil søke bort fra influensområdet i tiden løypen er åpen. Løypenettet vil også stenge før kalvingsperiode for elg og hekketid for fugler.

Balsfjord kommune har også i samarbeid med Fylkesmannen kartlagt og vurdert løypenes virkninger mot registrerte forekomster av sensitive dyrearter unntatt offentligheten. Det er kun registrert en hekkelokalitet. Løypeforslagene som fremmes er innenfor varsomhetssonene.

4.5.2 NML § 8 Kunnskapsgrunnlaget

I prosessen mot ferdigstillelse av kart med plan- og forskrifter for snøskuterløype har Balsfjord kommune analysert løypen i henhold til utredningskravene fastsatt i motorferdsloven §4a. Undersøkelsene er basert på vurdering av løypeforslag fra faggruppa i Balsfjord kommune, innhenting av lokal kunnskap fra Tamokdalen. Kunnskapsgrunnlaget for naturmangfold er ivarettet gjennom vurderinger mot data i artsdatabanken, miljødirektoratets kartløsninger naturbase, rovbaser og miljøstatus samt lokalkunnskap hos dem som har medvirket til plan- og forskriftsprosessen. Tilta-

ket er vurdert mot registreringer av sensitive arter i løypens influensområde. Dette baseres på opplysninger innhentet fra Fylkesmannens miljøvernavdeling.

Balsfjord kommune har vurdert at en snøskuterløype i angitt trase ikke vil være til en så vesentlig ulempe for naturmangfoldet i løypen, og i dens influensområde at tiltaket ikke kan realiseres. Trasé følger i alle hovedsak eksisterende løype som ble opprettet i 1998. Det er sammenbindingstrasé til Målselv grense på 1,3 km som er ny.

Det er ikke registreringer av viktige naturtyper som berøres av løypeforlaget. Balsfjord kommune vil gjøre en løpende vurdering av om løypen virker inn på naturmangfoldet etter at løypen har åpnet og vært i bruk. Løypen vil kun være åpen når bakken er frossen og snødekt slik at kjøring i minst mulig grad virker inn på bunnvegetasjonen og plantedekket.

Balsfjord kommune vurderer kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkelig for å vedta snøskuterløype.

4.5.3 NML § 9 Føre-var-prinsippet

«Føre-var-prinsippet» er en retningslinje for hvordan myndighetene håndterer usikkerhet om kunnskapsgrunnlaget. Dersom et område er antatt sårbart, skjerpes kravet til kunnskap om virkningene av bruken av det. «Føre-var-prinsippet» vil få størst betydning i de tilfeller man har lite kunnskap.

Balsfjord kommune vurderer at kunnskapsgrunnlaget om tiltakets påvirkning på miljøet er tilstrekkelig. «Føre-var-prinsippet» kommer ikke til anvendelse.

4.5.4 NML § 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

Det er et mål for Balsfjord kommune at snøskuterløypa skal bidra til å redusere ulovlig kjøring over store områder, og slik redusere det totale arealet som påvirkes av motorferdsel vinterstid i dag.

Snøskutertrafikken i løypa vil sannsynligvis utgjøre et større trafikktrykk gjennom Finndalen, og spesielt over mot sammenkoblingen til Målselv. Men det samlede arealet som påvirkes av snøskuterkjøring i både lovlig og ulovlig form søkes begrenset gjennom løypeetableringen.

Balsfjord kommune vurderer at forslått snøskuterløype sammenlignet med nåværende situasjon ikke vil føre til en uakseptabel økt belastning på vesentlige miljøverdier. Finndalsløypa er en omgjøring av dagens isfiskeløype til rekreasjonsløype åpen for alle.

Stengning av hele eller deler av løypa der risiko for alvorlig irreversibel skade på naturmangfoldet måtte oppstå vil bli brukt som avbøtende tiltak. Dette kan være ved tidlig tining der løypa ikke lenger har snødekke, eller ved andre spesielle forhold.

I vurderingen av samlet belastning har Balsfjord kommune lagt vekt på at det ikke er andre tiltak som i vesentlig grad påvirker naturtypene i området. Med utgangspunkt i foreliggende kunnskap vil ikke naturtypene bli utsatt for annen påvirkning enn fra dette tiltaket.

Prinsippet i naturmangfoldloven §10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er vurdert og tillagt vekt. Den planlagte snøskuterløypa vil ikke forringe eller ødelegge leveområdet til truede eller nær truede dyrearter. Balsfjord kommune anser prinsippet om samlet belastning jf. naturmangfoldloven §10 for å være ivaretatt.

4.6 Kulturminner og kulturmiljø

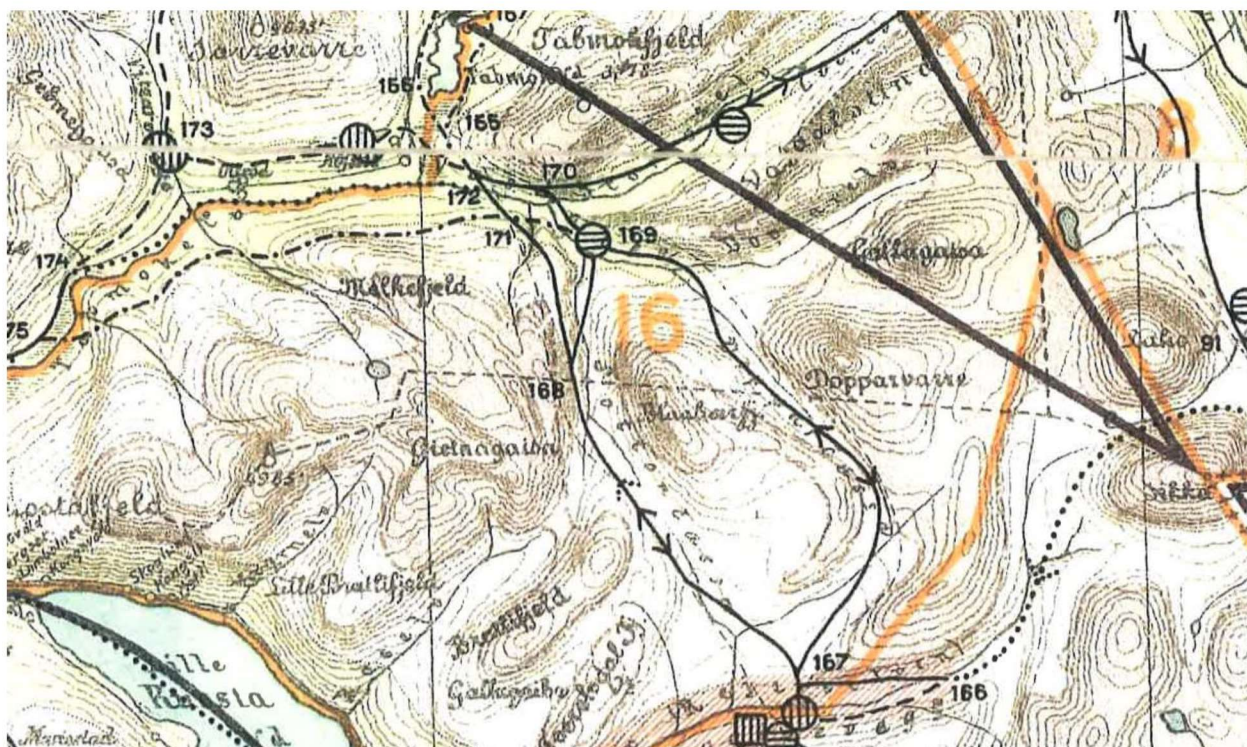
Kommunen skal ta hensyn til kulturminner og kulturmiljø, og må søke å finne løsninger for å unngå konflikt med disse hensynene. I utsjekking mot databasene til Riksantikvaren – Askeladden og kulturminnesøk, går ingen av løypene i eller i umiddelbar nærhet til registrerte kulturminner. Imidlertid er det fra Sametinget kommet krav om kulturminnebefaring etter kulturminnelovens § 9.

De skriver i brev av 8.7.2019 at de finner det sannsynlig at det vil være automatisk fredete samiske kulturminner langs de aktuelle traséene, og at det ut fra dette vil være krav om befaring. Sametinget benytter historiske dokumenter, bl.a. Reinbeitekommisjonen av 1913.

I kartutsnittet under vises sommerboplasser som påtegnede rundinger, og høstboplasser som påtegnede firkanter, samt flyttveiene til/fra sommerbeitene.

Balsfjord kommune har akseptert ko-standsoverslag, og kulturminnebefaring fra Sametinget ble gjennomført i september 2020. I tilbakemelding fra Sametinget er det konkludert med at det ikke er funnet automatisk fredete kulturminner i traséene Finndalen – grense Målselv kommune.

Fylkeskommunens kulturarvseksjon har også gitt tilbakemelding på det ikke er automatisk fredete kulturminner i traséene.

Historisk kart boplasser og flyttleier

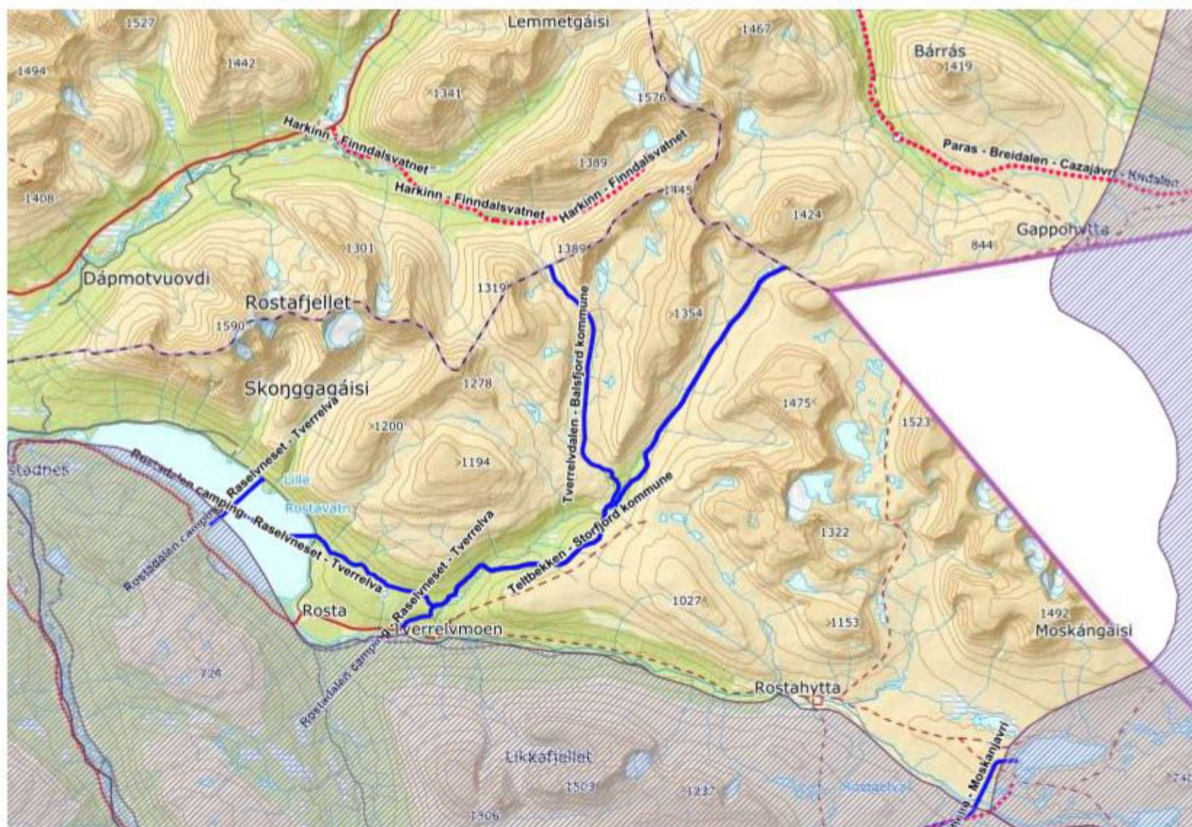
4.7 Reindrift

Kommunen må vurdere konsekvensene for reindriften når den starter arbeidet med å planlegge snøskuterløyper. Løyper som virker inn på reindriften særverdi- og minimumsområder, vil normalt anses for å være til vesentlig skade og ulempe for reindriften.

Med særverdiområder menes flyttlei, brunstland, kalvingsland, sentrale luftingsområder, samt områder i og ved anlegg til merking, skilting og slakting. Minimumsbeiter er det årstidsbeitet som begrenser distriktets reintall. Kommunene skal spesielt ta hensyn til viktige vinterbeiteområder.

Det er uoversiktlige forhold vedrørende reindriften i området, ut fra ulikt syn fra svenske og norske myndigheter etter at Reinbeitekonvensjonen av 1972 utløp i 2005. Flere forsøk på å få vedtatt en ny felles konvensjon har havarert, og det er stor usikkerhet når en avklaring kan være til stede. Kartgrunnlaget fra norsk reindriftsforvaltning - Landbruksdirektoratet via karttjenesten til NIBIO, angir kun at området ligger i konvensjonsområdet, dvs svensk sommerbeite i Norge, jf. grensebeiteloven. Grensebeiteloven, som skal gi forutsigbarhet for grenseoverskridende reindrift frem til ny konvensjon trer i kraft, regulerer at svenske samebyer kan benytte området til sommerbeite i perioden fra 1. mai til 14. september.

I Sverige er det det Svenske Sametinget som har ansvaret for reindriftskartene, og de har utarbeidet detaljerte kart over svenske samebyers sommerbeite i Norge.

Utklipp fra nordatlas.no som viser vårbeiteområder for svensk rein i Norge

Reindriftsforvaltningen hos Fylkesmannen i Troms- og Finnmark har uttalt seg til løypeforslaget i brev av 29.5.2020. Sitat fra Fylkesmannens uttalelse:

«Slik Fylkesmannen ser det vil ikke Finndalsløypa fra Finndalen til grensa til Målselv kommune/Dopparhøgda ha vensentlige negative konsekvenser for den svenske reindriften. Området brukes i all hovedsak etter at snøskuterløypene stenges. Det vises for så vidt også til en problemsfri og grei eksisterende isfiskeløype i Finndalen.»

I forbindelse med høring Målselv-løypene uttalte samebyen at de var mot etablering av skuterløypa da traséen går gjennom flyttveien. Samebyen har ikke besvart henvendelse fra Balsfjord kommune om å uttale seg til traséen i 2020.

4.8 Grunneiertyllatelse

Kommunen kan ikke treffe vedtak om snøskuterløype over en eiendom før grunneieren har samtykket til det. Kravet om å innhente samtykke gjelder overfor både private og offentlige grunneiere.

1. Løypetraséen passerer 4 grunneiere - Statskog samt 3 private grunneiere. Det er utarbeidet grunneieravtaler og disse er godkjent av grunneierne.

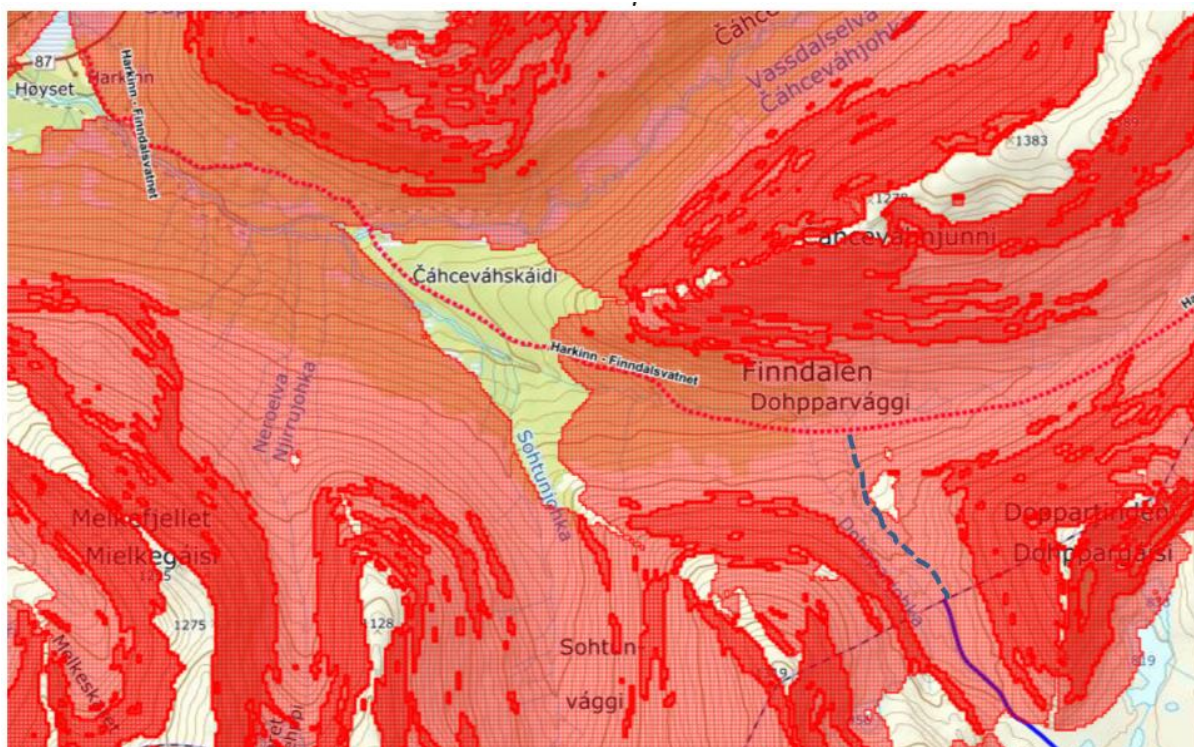
4.9 Skred og sikkerhet

Kommunene bør ikke legge løyper i skredutsatte områder eller bratt terreng. Begrepet «bratt terreng» beskriver terreng brattere enn 30 grader. De fleste snøskred utløses i områder som er brattere enn 30 grader. Snøskred kan imidlertid starte i moderat bratt terreng som er mellom 25-30 grader.

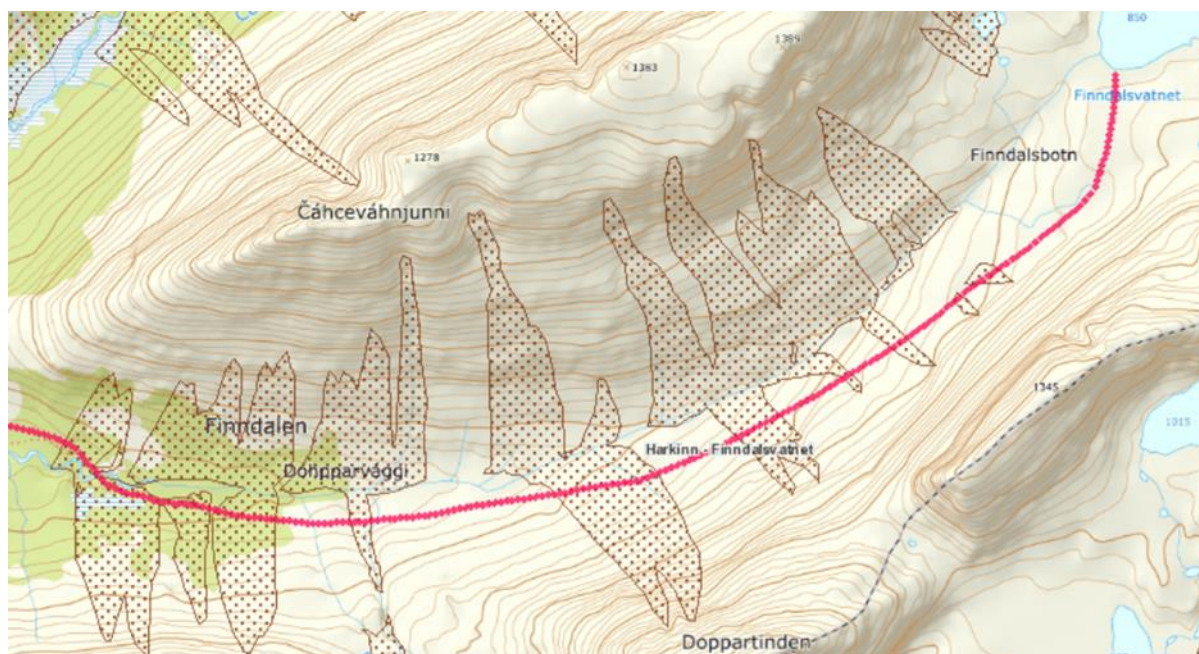
Etter anbefaling fra Fylkesmannen i Troms kan en forholde seg til Forsvarets skredkart der disse er utarbeidet. Kartene er utarbeidet av NGI på oppdrag av Forsvarets militærgeografiske tjeneste (FMGT) for å kunne ferdes tryggest mulig i fjellet vintertid. Noen av løypene ligger i skredutsatte områder, og ved faregrad 3 og høyere må sikkerheten ivaretas spesielt. Dette gjelder løypa til Finndalsløypa med trasé over til Tverrelvdalen i Målselv som ligger i utløpsområde for skred. Det er kun et område der Vassdalen går inn at det ikke er utløpsområde. I ROS-analysen er det henvisning/link til Tromsatlas sin kartmodul for samfunnsikkerhet, Forsvarets skredkart og NGUs flomraskart.

Balsfjord kommune har gode rutiner vedrørende stenging av dagens løype ved skred, og dette er tatt inn i dagens forskrift.

Utredning snøskuterløype - Finndalsløypa

Skredkart med trasé m utløsnings- og utløpsområde

Flomraskart med utløpsområde

5 Håndhevelse

Forskriften håndheves i sin helhet av de kontrollorganer som er gitt slik myndighet. Ved eventuell innføring av oblater/betalingsordning skal denne vedtas som en del av kommunens gebyr-regulativ. Denne bestemmelsen håndheves av Balsfjord kommune.

For øvrige bestemmelser er det Politiet og Statens naturoppsyn som håndhever forskriftens bestemmelser.

Statens naturoppsyn har med hjemmel i "Forskrift om gebyr for visse overtredelser etter motorferdselloven ved bruk av snøscooter" rett til å ilegge gebyr ved overtredelser, også etter kommunal forskrift.

Ihht nasjonal forskrift §4a, skal mulighetene for håndhevelse vurderes. Kommunen vurderer mulighetene for en effektiv håndhevelse som gode ut fra traséenes beliggenhet, og de ressurser kontrollmyndighetene besitter. Begrensende faktorer som bevilgninger til kontrollmyndighetene anser ikke kommunen som sin oppgave å vurdere.